

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Veselo gibanje v Istri.

V nekaterih ozirih je bila doslej Istra tužna. Revno ljudstvo si v gospodarskem oziru ni moglo pomagati, da bi se bilo otreslo pijavk, ki so mu sesale kri. Gmotno in z dobrimi sveti je priskočila na pomoč S. L. S. Pomagala je ustanoviti razne zadruge, ki bodo rešile tlačeno ljudstvo iz italijanskih krempljev.

O narodnosti se je na shodih ob volitvah sicer govorilo, ali v dušo narodu ti govori niso segali, ker so bili bolj prazne fraze in nezmožni, da bi usposobili in navdušili ljudstvo za odpor proti tujcu.

V verskem oziru je pa v javnem življenju istrskim Slovencem bila vodnica tista tržaška „Edinost“, ki postaja verskim čuvstvom vedno bolj tuja, Hrvatom pa od pok. škofa dr. Jurija Dobrile ustanovljena, a sedaj z veri sovražnim duhom prepojena „Naša Sloga“.

Istrani so začeli iskati rešitve. Slovenci so se tesneje oklenili S. L. S., začeli naročati naše časopise, in posebno je mladina podala roko našemu katoliško-narodnemu dijaštvu. Hrvati so pa v Pazinu ustanovili „Tiskovno društvo“ in ondi začeli izdajati za ljudstvo dobro urejevan tednik „Pučki Prijatelj“.

Treba je bilo iti korak naprej in organizovati mladino na taborih. Tak tabor je bil zadnje nedeljo, ko se je zbralo 15 mladeniških katoliških društev v Bermu. Mladeničev je bilo 300 in drugih ljudi še štirikrat toliko. Pri starodavni cerkvi M. Božje nad Bermom je župnik Grašič blagoslovil mladeniško zastavo. Lep govor je imel F. Terseglav iz Ljubljane in z navdušenjem je bil vsprejet govor kmeta Sironiča iz Trviža. Izvrstno je govoril nadučitelj Bačić, ki je zboro-

vavce pozdravil v imenu društva katoliških istrskih učiteljev, katerih je že okoli 100 zbranih v „Hrvatski Školi“. Predsednik zborovanja g. Defar se je iskreno zahvalil duši vsega veselega gibanja g. župniku Grašiču. Shod sta brzojavno pozdravila tržaški škof dr. A. Karlin in deželni glavar dr. Šusteršič.

Domača sodišča.

I.

Ni dolgo temu, ko sem bil v neki občinski pisarni priča sledečemu prizoru:

Župan: „No, mati, kaj pa vi?“

Žena: „Oh, gospod župan, ali se res že ves svet preobrača? Ali je res, da se bomo morali pri vas tožiti?“

Župan: „Res je, mati! No, kaj pa imate?“

Žena: „Oh, saj veste, da mi je hudo in da ne iščem preprirov, ampak vsega ne morem prenesti. Pomislite, Drulovka mi je zadnjič rekla, da sem — afna.“

Župan: „In sedaj hočete tožiti?“

Žena: „Oh, nerada, saj nisem tako navajena, ampak „afna“ pa nočem biti.“

Župan: „Dobro, bomo pa napravili tožbo. Gospod tajnik, prosim, napravite zapisnik.“

Tajnik napravi zapisnik in priloži drugim vabilom tudi tozadevno.

II.

V nedeljo dopoldne. V občinski pisarni. Župan in trije možje.

Župan: „Drulovka, vi ste toženi, da ste rekli Štefeški, da je „afna“.“

Drulovka: „Oh, saj ni res. Rekla sem ji le grofna. Moje priče lahko dokažejo.“

Štefeška: „Afna si mi rekla in pri tem ostane.“

Priče nastopijo in izpovedo, da je Drulovka rekla Štefeški, da je kot grofna. Štefeška je pa napačno razumela besedo grofna in jo preobrnila v „afno“.

Smeh.

Župan napravi kratko pridigo. Drulovka in Štefeška se poravnata in vse je zadovoljno. Drugi dan je pomagala Drulovka Štefeški korenje pleti.

III.

Občinski mož iz neke velike občine na Gorenjskem mi je nedavno pravil, da obstoji pri njih domače sodišče, ki ima vsak teden v torkih zvečer zasedanje, pri katerem pridejo na vrsto tri do štiri tožbe. Tretjina izmed vseh se jih poravna. Občina je velika in ne malo oblagodarjena z vaščani in vaščankami, ki pogledajo preradi v kozarec z vinom ali žganjem. Zato tudi toliko tožb.

V taki občini je domače sodišče velikanskega pomena. V pijači nastanejo najraje prepri in iz preprirov tožbe, ki napravijo ljudstvu mnogo materijelne in moralne škode.

IV.

Blagodejni vpliv domačih sodišč se bo pokazal pri nas šele čez nekaj let. Treba je le ljudi privaditi, da ne bodo za vsako malenkost letali k advokatu. Prva naša tozadevna naloga je sedaj, da ljudem pojasnimo potom predavanj „Izobraževalnih društev“ pomen teh sodišč. Drugo pa je, da se sodišča povsod ustanovijo in da se jim postavi na čelo može, ki so neomadeževanega značaja.

Dobro bi bilo tudi, da bi posamezne občine glede domačih sodišč poročale časopisju, kako

PODLISTEK.

Za pokilcem.

Spisal Peter Bohinjec.

Dalje.

II.

„Se tam cigani zbirajo,
In vsak svoj piskerc imajo:
Kam drevi na rop pojdejo?“
Štrekelj: Narodne pesmi.

Na raškem gradu se v 20. letih ni dosti izpremenilo. Samo starost je začrtala gube po licih grajske gospođe in pa grofica Sidonija je šla k večnemu počitku. Mali Julček je dorasel v mladeniča in Rudolf se je oženil in je prevzel gospodarstvo. Grof Albert in njegova gospa sta pa najrajši bivala ob zeleni Krki na gradu na Hrvatskem brodu.

Kontesa ni več zahajala na Rako, odkar je prišla nevesta v hišo. Samovala je na Hudenjah, kmetovala in štela dneve, kdaj se povrne njen Tomaž. Edina njena pot je bila ob nedeljah v župno cerkev, pa spomladi in jeseni je pogledala včasih v Pijavo goro, kjer je imela tudi svoj vinograd. Vranec je še tlačil travo, a postaral se je in mladostna čilost je izginila. Solidon ni več skakal okrog kontese. Lotila se ga je bila bolezen in hlapec Jaka ga je zagrebel tja pod košato jablano.

Ob deževnih dnevih je kontesa Regina tičala v sobi. Zrla je večkrat nemo na zelene Gorjance, njen duh pa je plaval za gorami pod turškimi griči ter iskal njega, ki je bil up njene sreče. Večkrat je pa sedela na žimnatem naslonjaču in zrla na podobe po stenah, na spomine nekdanjih časov. Vrstili so se kipi po kotih, vrstile se slike

po stenah, male in velike, dragocene in malenkostne, toda najljubša je bila Regini slika, oziroma posnetek slike, domačega slikarja Janeza Kocha, predstavljajoča sv. Tomaža.

Na polici in na mizi so ležale knjige in knjižice. Benaglijev popis Nemške in Ogrske je bilo njeno najljubše berilo. Vsako nedeljo je šla v cerkev s slovenskim molitvenikom topliškega župnika Matije Kastelca: „Bratovske bukvice svetega Roženkranca“. Slavni zgodovinar Valvasor je bil njen ožji prijatelj. Večkrat ga je obiskala, ko je še živel v Krškem. Njegova „Čast vojvodine Kranjske“ se je svitala na polici.

Tako so potekali dnevi in ure in leta, kontesa pa je le čakala, saj je rekel, da se vrne.

In Tomaž se je vrnil.

Boril se je pri Strassburgu proti Francozom (1675), udeležil se boja proti Turkom, ki so oblegali Dunaj (1683), in s Herbersteinom je pustolovil po Slavoniji (1695). Silili so ga, da bi še ostal, toda naveličal se je tavati po svetu in posebno mu je omrzelo vojaško življenje, ko je izkušal, kako so vojaki v kljub prepovedi cesarskih generalov pustošili Slavonijo, zatirali hrvaškega kmeta, in se tako razuzdano vedli, da so bili kos nevernim Turkom. Domenila sta se s tovarišem, da se povrneta v domovino. Upanje na ženitev je Tomaža potegnilo iz veselega, razkošnega življenja v Vojni granici.

Tomaž se je hrabro boril za cesarja, odnesel marsikatero rano, življenja pa ni izgubil.

In zdaj se je vrnil. Kontesa Kajzelova ga je vzela v grad, tudi Jurkose je nastanil na Hudenjah. Tomaž je pet hodil po dvorišču in vodil kmetovanje, Jurko je hodil za posli in delavci, prenašal pošte in varoval dom.

Kontesa se je pomladila. Ni več toliko tičala v sobi, ni hodila zamišljena okoli, skrbno se je oblačila in nekdanja živahnost se ji je povrnila.

Veseli Jurko je izbijal šale, dražil posle, pripovedoval resnice in laži o turških hlačah, o hrvaških djevojkah in o junaških bitkah.

Veselo je bilo spet na Hudenjah. Dobra letina je delala prijetne zimske večere, le stari Špeli so se pomnožile skrbi.

Kontesa Regina je dobila zadnje čase novo sosedo, svojo teto Marijo Katarino. Ta je bila omožena z baronom Apfaltrernom, ki je umrl kmalu po poroki. Ponesrečil se je bil na lovu. Bivala je po različnih gradovih, pa omožila se ni več. Na stara leta se je vrnila na svojo pristavo, ki jo je podedovala po svojem očetu Jurju Kajzelu.

Ta pristava ali gradič Brinjec je čepel na prijaznem gričku, ki ima obliko stožca, precej nad Škocijanom, v podnožju vasice Zloganje. Gospa Marija je imela šest poslov, med njimi starega Fabjana, ki je nekoč nesrečnega Anzeljna spremljal po njegovih pustolovskih potih. Fabjan je bil izučen kovač in na stara leta je zopet začel dvigati kovaško kladivo. Ob potoku pod Brinjcem je stala njegova kovačnica. Vedno gladko obriti obraz je bil začrnel in orjaške brke so mu visele dol po koščenih bradi.

„No, no, Andrejčič, si pa zopet tovoril! Ti pač ne moreš živeti brez tovorov. Tebe bo gotovo smrt zalotila na potu. Skoraj vsak teden izbosiš kobilici. Vidiš, jaz sem tudi dosti kolovratil po svetu v mladih letih, pa sem se naveličal. Bolj se mi prilega kovaško kladivo,“ nagovori kovač prihajajočega kmeta, ki je na uzdi prignal dvoje mršavih kljuset, da bi ji kovač prekoval.

ista poslujejo, zlasti koliko poravnava se je na leto doseglo.

Le pogumno in z ljubeznijo do dobre stvari na delo.

Gospodarski del.

Kmetijska šola na Grmu prične z mesecem novembrom šolsko leto 1912./13. Zimska šola traja dve zimi od novembra do konca marca. Priporočamo to šolo pred vsem sinovom iz živinorejskih in poljedelskih krajev in sploh mladencem, ki morejo le po zimi od doma. Mladenci, ki so kaj bolj šolani, se morejo sprejeti tudi v II. tečaj zimske šole, tako da ostanejo le 5 mesecev na šoli. Letna šola traja od novembra do konca oktobra in je namenjena pred vsem sinovom iz vinorodnih krajev naše dežele. Za sinove kranjskih posestnikov je razpisanih 36 prostih mest. Plačujoči učenci pa plačujejo za hrano in stanovanje po 30 K na mesec. Prošnje za sprejem v šolo je vložiti zadnji čas do 15. septembra t. l. na ravnateljstvo kranjske kmetijske šole na Grmu, kjer se dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

Razpis dobave desk in obročev. C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da razpisuje dobavo desk iz mehkega lesa in obročev za leto 1913, eventualno tudi za leto 1914. Pismene ponudbe je najkasneje do 9. septembra t. l. 12. ure opoldne pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani vložiti. Dobavni razpis in pogoji so tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

DOPISI.

Šenčur pri Kranju. V nedeljo, 1. septembra se bo v Šenčurju blagoslovila nova parna mlekarna. Ob 1/2. uri bodo pete litanije, pri katerih bo igral sl. klavijolinski kvartet pod vodstvom izumitelja g. Lud. Bajdeta. Takoj po litanijah bo blagoslov mlekarnice na „Jami“, katerega bo izvršil kancelar stolnega kapitlja veleč. g. Jos. Šiška. Vabijo se vsi člani mlekarnice pa tudi drugi, ki se zanimajo za najnovejšo stroje mlekarnice, da ta dan ogledajo mlekarniške prostore, ker bo imel vsakdo prost vstop. Gostivno na „Jami“ prevzame ta dan gostivničar Jos. Kristanc, p. d. Ivan iz Srednje vasi. Tudi na Jami bo nastopil sl. klavijolinski kvartet iz Ljubljane, torej bo tudi za pošteno zabavo preskrbljeno.

Iz Radovljice. Dne 21., 22. in 23. avgusta se je vršil v Radovljici vojaški nabor za ves politični okraj radovljiški. Vseh nabornikov je bilo 504, izmed teh je bilo potrjenih 111. Dne 21. t. m. so bili na vrsti fantje iz županstev: Radovljica, Breznica, Bled, Bela Peč, Jesenice, Koroška Bela, Lesce in Ovišje — skupaj 199, potrjenih 45. Dne 22. t. m. fantje iz Predtrga, Bohinja, Krobe in Kamne Gorice — skupaj 159, potrjenih 24. Dne 23. t. m. fantje iz Mošenj, Begunj, Ribnega, Kranjske Gore, Dovjega, Rateč

„Preklicana motika, Fabjan, prav imaš! Človek se napije in ne ve, kaj dela. Sinoči sem pricijazil domov iz Ljubljane, pijan kakor muha. Ko sem danes pregledal tovor, sem pa opazil, da se je sol iz ene vreče skoro vsa izsula, cimet in žafran sem pa izgubil, sam ne vem, kje. Pa sem za cel mesec prazno slamo mlatil!“

„Kaj nisi vzel s sabo Primoža?“

„E, preklicana motika, moj sin se je obabil in zdaj ga ni spraviti od doma. Najrajši bi bil vedno na pristavi. Baronovka ga silno ceni in vse ji mora po hlevih in po polju on uravnati. Prej sem bil pač jaz za vse, dokler je ni bilo tukaj. Zdaj pa ne mara več zame. Menda sem že prestar. Pa se ne ustrašimo še vsakega, kaj neda, Andrejčič?“

In sedemdesetletni Fabjan zagradi Andrejčičovo kljuse za prvi dve nogi ter je postavi na zadnji dve, da je kljuse nehote sunilo z glavo v pažnice nad lopo kovačnice.

„Nisem mislil, Fabjan, da te je še toliko v hlačah. Preklicana motika, saj še moj Primož ne zmore tega!“

Izza otljih vrb ob Rakitniku se je prikazala stara ciganka. Ozira se kakor bi nekoga iskala. Hitro stopi proti kovačnici, se vstopi za Andrejčičevi kljuseti, ji ogleduje in izpregovori:

„Oče, ali predaste te-le kosti?“

Kovač in kmet začudeno ogledujeta ciganko in kovač odgovori:

„Kaj boš kupovalo ti, reviče! Ti karte pokaži in prerokuj srečo. To je tvoj posel!“

„Tudi to se lahko zgodi. Stopita v kovačnico!“

Starca sta bila vrazasta. Takoj sta pripravljena iti gledat v karte. Ciganka pripre duri kovačnice in izvleče karte na kovaško nakovalo.

— skupaj 146, potrjenih 42. Pri naboru ni bilo posebnih izgrediv. Velika večina fantov se je dostojno obnašala. Vendar nekaj pa jih je bilo iz posameznih krajev, ki so pod vplivom alkohola tako se obnašali in rjuli po mestu in po zunanje bili tako našemljeni, da bi jih pristni Indijanci z največjim veseljem vsprejeli med se za svoje brate in tovariše.

Iz Radovljice. Visoko odlikovanje je dobil g. c. kr. višji okrajni zdravnik v Radovljici dr. Ignacij Jelovšek, ki je postal medicinalni svetnik. Gospod doktor, kateri biva v Radovljici že več kakor 30 let pri glavarstvu kot c. kr. okrajni zdravnik, je prvi v naši deželi in menda tudi v Avstriji, ki je kot okrajni zdravnik dosegel čast medicinalnega svetnika. Odlikovancu naše najiskrenejši častitke!

Z Breznice. Lepa cerkvena slavnost se je na Breznici zvršila dne 28. t. m., ko se je odkril v župni cerkvi spomenik tukajšnjemu rojaku knezoškofu Janezu Zlatoustu Pogačarju. Spomenik je iz belega marmorja in je vzidan v kapeli sv. Avguština. Gospod podobar Pavlin iz Radovljice, ki ga je izdelal za 1600 K. je pokazal s tem umotvorom, da postane vreden naslednik Vurnikov. Cerkev je bila ob 10. uri polna vernega ljudstva. Udeležilo se je slavnosti tudi mnogo odlične gospode. Videli smo g. dvornega svetnika grofa Chorinskega z družino, g. okrajnega glavarja Župnika iz Radovljice, g. cesarskega svetnika Šavnika iz Kranja, g. dr. Wilfana iz Trsta s soprogo, g. dr. Karola Šavnika z Dunaja, g. vladnega svetnika Detela s sinom profesorjem, g. častnega kanonika profesorja dr. Svetino, g. finančnega svetnika Karola Pogačarja, g. profesorja dr. Marinko, gg. dekana iz Radovljice in Kranja ter lepo število sosednjih gg. župnikov. Cerkev opravila so imeli sami Brezničani. Z mladeniško živahnostjo je g. monsignor Tomo Zupan v zgodovinsko znamenitem govoru predstavil po posameznih vaseh vso brezniško inteligenco zadnjega stoletja ter naštel 130 mož, ki delajo od slavnega čebelarja Janše pa gori do prvega pesnika dr. Prešerna in velikana učenosti Copa veličastno družbo slavljencu knezu in škofu Pogačarju. Poslušavci so kar strmeli nad tem, da more ena sama župnija dati narodu toliko slavnih mož, da more ta mali kraj odlikovati se s tako velikansko duševno silo. Blagonosno delovanje Pogačarjevo je govornik okrasil s cvetkami govorništvu. Slovesno sv. mašo je pel Brezničan g. kanonik-arhidiakon T. Kajdiž in asistiral sta mu župnika gg. Fertin in Finžgar ter dva domača gg. bogoslovca. — Gospoda se je potem zbrala k obedu v lopi g. M. Peternela v Žirovnici, kjer je g. finančni svetnik Karol Pogačar v lepem nagovoru pozdravil goste, dvorni svetnik Chorinsky je v izbranih besedah počastil spomin knezoškofa Pogačarja, g. vladni svetnik Detela je pa v krasnem govoru izrazil veselje, da je veliki slavljenec našel imenitnega glasnika, namreč mnsng. Tomo Zupana. Brzobjavno sta skupščino pozdravila deželni glavar dr. Šusteršič in Al. Pogačar, avstrijski konzul v Odesi.

Kovač se je poželjivo oziral na razgaljene prsi črne ciganke, Andrejčič pa je upiral svoje oči v črne pike na umazanih kartah.

Ciganka se je nato ustopila tako, da je lahko gledala skozi priprte duri, starca sta se pa morala obrniti proti kovaškemu mehu.

„Oče Andrejčič, vas bo sreča popustila še danes! Že zadnji čas ste bili ob več stvari, pa danes vam bo tudi nečesa zmanjkalo: ali denarja, ali blaga, kakor se bo hudobcu zazdelo.“

„Tebi, kovač, pa ni drugega zdravila: ali smrt, ali nevesto! Umreš nerad še, saj pokore si še malo naredil; nevesta ti pa prinese pokoro in srečo. Izgubiti tako nimaš ničesar, pridobiš pa lahko še kaj, tudi nevesto.“

Kovač in kmet sta bila tako zaverovana v ciganko, da nista opazila nobenega šumenja in peketanja . . .

„Vi, Andrejčič, stopite zdaj za to-le omaro, tiščite s prsti ušesa in mižite! Gorje vam, če odprete ušesa, ali oči! Povem vam potem še nekaj bolj gotovega.“

Kmet z največjim zaupanjem stopi za omaro, si tišči ušesa in stiska oči.

Ciganka nato poboža pohotnega starca in mu nekaj pripoveduje na uho, tako da tudi kovač ni slišal, ne videl, kako je nekdo zunaj kljuseti odvezal in odpeljal proti Dolini ter pri Mačkovcu krenil v stran in izginil v gozdu.

„V otlji vrbi imam še druge karte. Zdaj jih potrebujem, da tebi napovem nevesto, Andrejčiču pa razodenem tatu, ki ga danes obišče. Zapretim ti pa, da si pogubljen, če se premakneš z mesta in oči odmakneš od kart na nakovalo. Vrnem se kmalu,“ pravi ciganka in upre svetle oči v kovača tako ostro, da je obstal kakor okamenel in začel gledati v zamazane karte.

Politični obzor.

Grof Stürgkh se je toliko pozdravil, da bo zopet prevzel vodstvo kabineta. Govori se, da bo namesto dr. Brafa postal poljedelski minister Čeh Sedlak. Ako bi pa poljedelski minister postal poslanec Povše, tedaj bi trgovsko ministrstvo dobil Čeh dr. Stibral. To so seveda same kombinacije. Najnovejša poročila trdijo, da ne bo nobenih izprememb v ministrstvu.

Zunanji minister Berchtold je v Sinaji obiskal rumunjskega kralja Karla. Kralj se je strinjal z Berchtoldovimi načrti glede balkanskih držav.

Cuvaj je bil v avdijenci pri cesarju, kjer je poročal o svojem delovanju v zadevi hrvaškega vprašanja. Cesar je bil s Cuvajem zadovoljen. Ni tedaj upanja, da bi se Hrvatje Cuvaja iznebili.

Trializem Nemce močno skrbi. Skrbi jih tudi, kaj bodo povedali jugoslovanski delegati glede trializma v bližajočem se delegacijskem zasedanju. Povedati vedo, da bo grmelo nad glavo zunanjega ministra od strani Hrvatov in Slovencev. Na drugi strani pa kriče, da Jugoslovani že kar praktično izvršujemo trializem. S strahom pripovedujejo, da bodo sredi prihodnjega meseca posvetovanja Hrvatov in Slovencev v Opatiji, in da je šel poslanec Spinčić v Bosno zasledovat, kako razmere stoje, da bo lahko poročal v delegaciji.

V Trstu še vedno nadaljujejo socij. demokratje obstrukcijo v mestnem svetu zaradi vodstva.

V mornarici utegne nastati v kratkem velikanski preobrat. Prišli so namreč strokovnjaki na iznajdbo, da je petrolej veliko boljše in cenejše kurivo, kakor premog. Vojne ladje ne bodo iskale toliko postajališč, ako bodo kurjene s petrolejem, in za to kurivo ne bo treba v ladji porabiti veliko prostora. Zato utegne ta iznajdba prekucniti ves ustroj naših vojnih ladij. Prenarediti se bodo morali vsi drednoti, za katere so zadnji čas države izmetale milijone. Vrhutega so še nekatere države, ki nimajo nič petrolejskih vrelcev, posebno one na zahodu Evrope. Izvrstno stoji v tem oziru Rusija, ki ima 21 % petrolejskih vrelcev vesoljnega sveta. Z veliko skrbjo gleda tedaj Angleška na ta preobrat v zgradbi novih ladij, si želi zasigurati petrolej in poizkuša delati na to, da bi se odprle Dardanele in da bi angleške ladje mogle dobivati petrolej z obal Črnega morja, kjer so največji petrolejski vrelci.

Novi brambni zakon. Naj raztolmačimo nekatera določila novega brambnega zakona. Prezenčna služba traja v splošnem dve leti, pri konjeništvu in pri jezdoči artileriji po tri leta, pri mornarici pa štiri. Pa tudi pri onih polkih (oziroma formacijah), pri katerih je vpeljana dveletna služba, služilo bo možvo v primernem številu podčastnikov tri leta. Vojaška izučba nadomestnih rezervistov traja 10 tednov. Popolnoma opremljene prošnje, ki zadevajo kako ugodnost v izvrševanju vojaških dolžnosti, oziroma premostitev v nadomestno rezervo, to je kot posestniki podedovanih kmetij, kot družinski vzdrževalci, kot učitelji,

Ciganka je kmalu potem že naglo stopicala za vrbami ob zelenem travniku in se smejala neumnim starcema. Približala se je človeku, ki je stal pod zeleno smreko in držal Andrejčičevi kljuseti na uzdah.

Oba zajašeta in izgineta v temni hosti. Moški se je smejal, da se je komaj obdržal na konju, ciganka se je pa že prelevila. Ciganske cunje je povila v klopčič, na studentu v sredi hoste si je umila sajasti obraz in zdaj spoznamo našo staro znanko — Vlahinjo Petko. Nekdanji „modri brat“ Ivo jo je spremljal.

Tam od brinjevske pristave pa je stopal navzdol Andrejčičev sin. Čudno se mu je zdelo, da očeta še ni domov in je šel pogledat v kovačnico.

„Konj ni več tu, kovačnica zaprta! Kje neki sta konja, kje kovač?“ V takih mislih odpre duri in skoro da se je sesedel, tako se je ustrašil. Na tnalni karte, na nakovalu sloni kovač, ki se ne gane in je kakor mrtev . . .

„He, Fabjan, kaj, delate, stric?“

Ali kovač le tišči z očmi v karte in z desnico zamahne za hrbtom, naj prišlec molči in ga pusti v miru.

„Kaj pa je? Za božjo voljo!“

„Hudič, molči! da še tebe vrag ne vzame,“ odvrne kovač jezno.

Primož se prestraši in neprijetna slutnja se ga poloti: Kovač je začaran, zaklet!

Hitro se umakne iz kovačnice. Ko pa pogleda spotoma še skozi okno, zagleda svojega očeta, ki za veliko omaro stoji, ušesa tišči in miži. Potrjen je v svoji slutnji, da sta začarana. Kakor bi ga bil veter nesel, steče po strmem klanu na pristavo povedat, kaj je videl in slišal.

Dalje prihi.

je vsako leto meseca januarja in februarja pri politični oblasti, najpozneje pa pri glavnem naboru pri naborni komisiji vlagati. Ako pa te prošnje niso bile vložene do nastopa prezenčne službe nabornikov in ako so razmere, ki bi vtemeljevale ugodnost že prej obstojale, potem je pa sploh premestitev v nadomestno rezervo v dotičnem letu nemogoča. Letos je rok za vlaganje teh prošenj izvanredno podaljšan, in sicer do 31. oktobra. Priporočljivo se pa, da so bile te prošnje večinoma vložene že meseca januarja, oziroma februarja t. l., toraj dotičnikom ni treba novih prošenj. Dalje deloča novi zakon, da pridejo „čezštevili“ (to se pravi, ko bo pokrito število potrebnih rekrutov) v nadomestno rezervo in to v prvi vrsti oni, ki so glede na družinske in druge razmere posebno ozira vredni, n. pr.: 1.) Oni, ki so neobhodno potrebni pri kmetiji svojih, prislužka nezmožnih očetov, mater i. t. d., četudi pride še kak drugi možki družinski član v poštev, ki pa iz drugih razmer ne more podpirati svojega očeta, mater i. t. d., 2.) Dalje taki, ki se pripravljajo za kak poseben življenjski poklic, in ki bi trpeli vsled vojaške službe znatno škodo, 3.) In slednjič oni, katerih bratje prostovoljno pri vojakih dalje služijo. Nikakor pa nimajo pravice do te ugodnosti taki, ki se prej oženijo, in oni, ki bi brez pravega povoda radi dosegli to ugodnost. Prošnje za premestitev v nadomestno rezervo kot „čezštevili“ vlagati je najpozneje do 31. oktobra t. l. pri politični oblasti. Opremiti je te prošnje ravno tako, kot one za premestitev v nadomestno rezervo, kot vzdrževalci družin.

V Zagrebu še ne bo kmalu odpravljeno izjemno stanje. Zaradi tega se nameravajo preseliti vseučiliščniki iz Zagreba na avstrijska vseučilišča.

Odprava ustave v Bosni. Vlada hoče v Bosni napraviti železnice, ki bi služile vojaškim potrebam, obenem pa tudi izsesavanju dežele od strani Madjarov. Bošnjaki so se temu uprli in so prišli navskriž z ministrom Bilinskim. Zdaj, ko na Balkanu vse vre, postaja vladi jako neljub odpor bosenskega deželnega zbora. Zato se govori, da bode vlada odpravila bosensko ustavo in uvedla absolutizem.

Srbija. Vznemirjeni so Srbi, ker so Turki v Sjenici in okolici umorili mnogo Srbov. Šole so zaprte, kajti Turki so najprej pomorili učitelje. Srbi tožijo, da jih turške oblasti nič ne branijo.

Čez mejo Črne Gore so te dni Turki streljali in težko ranili nekega črnogorskega podčastnika. Črna Gora se je obrnila na velevlasti, naj povzročijo, da bo prenehalo streljanje turških čet.

Na Bolgarskem se javno mnenje zaradi nasilstev v Macedoniji še ni pomirilo. Na narodnem shodu v Sofiji je 500 odposlancev vsega kraljevstva zahtevalo vojno s Turčijo. Kralj se pa ozira na željo avstrijskega cesarja in ljudstvo miri.

Na Portugalskem po ječah zaprte monarhiste grozovito trpinčijo. Inkvizicije srednjega veka so malenkost proti temu, kar počenjajo ti napredni kulturinosci, ki so na Portugalskem prišli do vlade.

V Maroku traja še vedno upor proti Francozom. Marakeš, južno glavno mesto, je padlo v roke protisultanu, ki je obenem dobil v pest tudi osem glavnih Francozov in konzula.

Mandžurijo si baje hočeta razdeliti Rusija in Japonska. Rusi Japoncem ne zaupajo veliko, ker bi ti radi Mandžurijo zase obdržali.

Novičar.

† **Č. g. Anton Stenovec.** V Kamniku so danes pokopali upokojenega župnika č. g. Antona Stenovca, ki je bil rojen 19. januarja 1845 na Premškovem pri Kranju in je pred svojim odhodom v pokoj župnikoval v Dupljah.

V Sorici je zmagala pri občinskih volitvah S. L. S. Županu Strojčevcu je tedaj odklenkalo.

Za provizorične učiteljice so nastavljenе gđne: Marija P. škur v Naklem, Olga Kalinger v Trziču, Olga Šavnik na dekliški šoli v Kranju in Palmira Fajdiga na deški šoli v Kranju, Alfonz Završnik pa za provizoričnega učitelja v Cerkljah.

Dr. Peganu se je zdravje zboljšalo in bo kmalu okreval.

Minister za javna dela dr. Trnka je obiskal v ponedeljek Idrijo. Peljal se je z Bleda skozi Kranj, Poljansko dolino v Idrijo s svojim avtomobilom. Podal se je s soprogo, sinom in svojim tajnikom v rudnike, kjer so bili nad eno uro. Minister si je na to ogledal tudi čipkarski tečaj in Gospodinjso šolo ter je izrazil zadovoljnost, ker je vse tako snažno in v redu. Nato je sprejemal na gradu razne deputacije delavcev in mesta v avdijenci. Po kosilu se je podal minister v župno cerkev, kjer so si ogledali in občudovali veliko zbirko umetnih izdelkov, ki jih poseduje župna cerkev v Idriji. Ob 5. uri se je odpeljal minister z družino proti Ljubljani.

Cvetlični dan hočejo napraviti kranjski liberalci s pomočjo Sokolic na Mali Šmaren na korist „Sokolski zvezi“. Opozarjamo na to, da naj Sokolice naših ljudi, zlasti okoličanov, ki bodo ta čas prišli v mesto, ne nadlegujejo s sokolskimi, po liberalizmu dišečimi cvetkami!

Slovensko vseučilišče bi ljubljanski liberalci radi spravili v Trst. In zakaj? Pravijo, da je Trst brez klerikalcev, slovensko vseučilišče bi pa moralo biti liberalno.

Vizgled Hujanci so že nasuli pot od mostu čez Kokro pod Svečarjem. Upamo, da se bodo tudi občinski zastopniki mesta Kranja spomnili grozno zanemarjenih potov, kakor je n. pr. ona pod Pirčevo pristanišče, imenovana „kitajska cesta“. Tudi malo več luči bi bilo treba po ulicah, da ne bo izmed trgov in večjih vasi izjemo delala napredna Gorenjska metropola Kranj.

Priznanje. „Dan“ piše: „Klerikalci so šli za delavci ob Ren in drugam in so jih pridobili zase. Tudi socialni demokrati so se potrudili, da bi dobili naše delavce v svoje vrste. Kdaj pa je kak narodni človek, ali t. zv. voditelj naroda, šel za slovenskimi ljudmi? Nikoli!“

Narodni socialisti so si v laseh. Eni hočejo imeti za svoje glasilo tržaško „Edinost“, drugi pa ljubljanski list „Dan“ in društvo „Bratstvo“. „Edinost“ pravi, da se hoče mladina zbiti pod diskreditirano firmo. Pripravljani odbor organizacije se pa jezi nad „Edinostjo“, ker noče sprejemati njegovih objav o mladinskem gibanju. Gre se v prvi vrsti za to, kdo bo držal žezlo pri narodnem koritu. Mladina se pač mora s studom obrniti od teh junakov.

Razložek med prebivavci mesta in dežele. Kakšen razložek je med brezvernimi, sebičnim mestnim trebušnikom in med krščanskim človekom na deželi, je opisal „Dan“ tako-le: „Ko pride naš človek z dežele v mesto, se mu pokaže kmalu svet v drugačni luči. Tu vidi boj za obstanek, vidi, da je vsak sam sebi najbližji, in spozna, da je edina rešitev v delu. Tam doma so ga učili različnih molitvic, gonili so ga v cerkev in so ga v dobrih in slabih časih tolažili z božjo voljo. Zato je naravno, da začne človek v mestu drugače misliti in ne veruje več na to, kar so mu pravili doma.“ — V mestu tedaj ni nič prijetnega. Človek pride tja med samogoltni ljudi, ki le zase skrbijo, in vidijo edino rešitev človeka le v delu, kakor živina. Ker se niti v božjo voljo ne sme udati, kadar trdo dela, in ker kot nevernik na plačilo na onem svetu ne sme misliti, ni čuda, da je po mestih tako veliko — samomorcev.

Sleparije pri socialno-demokratskem konsumu v Idriji. Dne 29. t. m. je bil na poldrugo leto težke ječe obsojen Janez Podobnik, blagajničar konsumnega društva v Idriji. Ogoljufal je ta rdeči bratec tekem šestih let konsum za 16.673 K. — „Zarja“ o tem molči!

Socialistična „Zarja“ se jezi nad našim listom, ki je priobčil novico o pokvarjenem mesu in klobasah, ki jih je zaptetil dunajski magistrat v rdečem konsumu, češ, da to ni resnica. Mi ne preklečimo ničesar, ker smo pisali golo resnico in jo posneli po dunajskih listih. Obenem pa opazarjamo rdečo cunjjo, da naj prinese popravek državnega pravdnika, ki ga je moralo dunajsko socialistično glasilo priobčiti, v katerem je vse to potrjeno, kar smo mi pisali o grdobiji, ki jo prodaja rdeči dunajski konsum. Mi le obžalujemo dunajske sodruge, ki morajo kupovati take svinjarije pri tisihih ljudeh, ki hočejo baje delavstvu pomagati, pa mu privoščijo le gnilo meso in smrdljive klobase, kakor je dognala uradna preiskava.

Program nam nasprotnih strank. „Zarja“ očita liberalcem, da imajo svoj program vшит pod podlogo na vestji, ali pa ga sploh nič nimajo, ker „Agro-Merkurjevega“ konkurza še niso priznali za svoj program. „Narod“ pa pravi, da socialni demokrati še v svoji lastni stranki niso v stanu s pomočjo svojega programa rešiti narodnostnega vprašanja, da mora vsakdo, kdor ni na glavno padel, spoznati, da socialnih demokratov narodnostni program ne more biti nič prida. O „Zarji“ pravi „Slovenski Narod“, da jo bo zadušila sušica, na kateri že itak trpi.

Ljubljanska policija bo štela ko bo po državljenja, enega ravnatelja, pet konceptnih uradnikov, pet kanclistov, deset pomožnih uradnikov, 130 stražnikov in dva častnika. To številno osobje se vladi zdi potrebno, ker smo blizu Italije. Za poveljnika moštva bo imenovan tržaški policijski častnik Gržinič.

Komu se dobro godi? Socialni demokrati pravijo, da se dobro godi kmetom. Zato napovedujejo najodločnejši boj „kmečkim pijavkam“, ki delajo draginjo, ker podražujejo živila. Kdor le nekoliko pogleda okoli sebe, pa vidi, da se kmetom ne godi dobro. Lansko leto je poljske pridelke uničevala suša in letos jim škoduje moča. Žita je spomladni vihar pomandral, da so poglela in namlatilo se je malo. Zadnji čas vedno dežuje, otava je vsa premočena, fižol in krompir gnijeta po njivah. Cena živini je silovito padla in kmet niti za davke ne dobi denarja. Delavske mezde so v zadnjih letih poskočile za polovico. Cena mesu je pa vedno visoka, tako da kmet živo meso poceni prodaja, v mesnici pa drago kupuje, če je hoče jesti. Če se kmetom dobro godi, zakaj pa socialni demokrati ne gredo kmetovat? Socialni demokrati, ako so pametni, naj bi rajši veseli bili, če se pospešuje govedoreja in kmetom nudijo izdatna sredstva za umno izrabljanje zemlje in zahtevajo naj, da

dežela in država dasta velike podpore iz melioracijskega zaklada v pospeševanje kmetijstva, ker se le tem potom more doseči, da bodeta tudi obrtnik in delavec mogla dobiti poceni kos mesa in hleb kruha.

Na Koroškem pride na 30.000 Nemcev en državni poslanec. 100.000 Slovencev ima pa le enega slovenskega poslanca. „Narod“ pravi, da je tega kriva slovenska klerikalna stranka. Kakšna bedastoča! Tega je kriva nemška vlada, ki je močnejša, kakor vsi Slovenci skupaj.

Cerkljanski fantje in „Sokoli“. Dne 16. t. m. je bilo v Kranju potrjenih 39 fantov, od teh jih je bilo 22 iz cerkljanske občine. Liberalci pravijo, da potrjujejo le „Sokole“. V Cerkljah pa nimajo nič „Sokola“, pa imajo vendar fest fante.

Nesreča v Kranju. Zadnji terek so se vračali dragonci iz Lesec proti Ljubljani. Mimogrede so se nekoliko ustavili pred pristanišče g. Šavnika v Kranju. Pred gostivno „pri Zvezdi“ je sial vprežen konj g. Jeršina s Premškovega. Naenkrat pa pridirja po cesti neki voz s parom konj. Konja se ustrašita vojakov in se splašita ter zaletita v Jeršinov voz, na katerem je sedel domači fant Konja sta potrgala vse vrvi in eden je skočil na Jeršinov voz, kjer je tudi obtičal. Jeršinov konj pa se je začel tudi plašiti ter je zlomil drog. Ost zlomljenega droga se mu je zapičila globoko v zadnje stegno. Peljati so ga morali potem k živinozdravniku, dočim se je oni konj, ki je skočil na voz, le na kolenih nekoliko potolkel.

Tatvine. Zadnjo soboto ponoči je vlomil neki tat v Stražišču na pošti in je odnesel poštarici nekaj denarja in srebrnine v skupni vrednosti za 120 kron. Vdril je skozi okno in vsi sledovi pričajo, da mu je bilo že poprej vse znano, kako je na pošti urejeno. — V nedeljo ponoči je pa tat obiskal posle v župnišču v Kranju. Odprl je s sekuro kovčke ter pobral hlapcem boljše obleko in jim vzel okoli 30 kron.

Ogenj. Pretečeno sredo ob desetih zvečer je izbruhnil ogenj v Predvoru v gostivni Jožefa Peternela „pri Trepanu“. Gorelo je grozno, ker se je nahajalo pod streho precej sena in butar. Vzhodni veter je gnal iskre in ogorke proti šoli in župnišču. Čast in hvala domači požarni brambji, ki se je s svojo vstrajnostjo in z občudovanja vredno požrtvovalnostjo ogenj omejila le na hišo. Zgorela je streha in njena vsebina. Stropovi prvega nadstropja so vsled brizganja in podiranja krova precej poškodovani. Zatrjuje se, da je zažgala zlobna roka.

Sirovost. V Bistrici pri Trziču je neki očem osem let staro deklico zaprl v klet, kjer je bila brez hrane tri dni in tri noči, dokler niso prišli orožniki in deklico rešili.

Na Črnučah so zadnjo nedeljo slovesno otvorili „Društveni dom“ Slavnostni govor je imel poslanec Povše. „Orli“ so nastopili s telovadbo pod načelstvom g. Jeločnika. Dobro je godla domžalska godba in izvrstno je pel šentvidski pevski zbor.

Pošta na Brezjah. Pod novi poštni urad spadajo vasi: Brezje, Veliko Dobropolje, Malo Dobropolje, Noše, Pirašica, Črnivec, Paloviče, Leše, in Praproče.

Pri dragonski dirki v Lescah, ki je bila zadnjo nedeljo, se je en konj zaletel v drevo ter si zlomil nogo. Morali so ga oddati konjaču. Bilo je še par drugih neznatnejših nesreč. Gledavcev so cenili na 5000. Najboljše so tekmovali dragonci-prostaki.

V blejsko jezero je padel sedemletni sinček dr. Cerkovića. Tudi oče, ki je skočil za njim, je začel toniti. Oba je rešil Alfred Penizek z Dunaja.

V Suši pri Zalem Logu so imeli dne 25. t. m. tretjeredniki svojo skupščino. Zbrali so se ondi pod vodstvom p. Vilibalda v obilnem številu tretjeredniki iz Loške okolice in Selške doline. Za naše čase primeren nagovor je imel železniški župnik Valentin Marčič.

V Žireh se je izvršil čevljarski strokovni in knjigovodstveni tečaj. Prvega se je udeležilo 23 mojstrov in pomočnikov, pri drugem je pa bilo 28 udeležencev. Zaključil je tečaj predsednik obrtno-pospeševavnega urada g. Kregar.

Vožnja na evharistični kongres. Posebni vlak iz Ljubljane odide v sredo dne 11. septembra ob 8. uri 20 minut zjutraj iz Ljubljane ter pride na Dunaj zvečer ob polosmih. Kosilo bo v Gradcu, kjer bo vlak stal eno uro. Vsakdo naj legitimacijo podpiše na določenem prostoru, sicer je mogoče, da bi bil kaznovan. Pozor na tatove!

Iz Selške doline. Evharistična slavnost za vso Selško dolino bo skupno na rožnivenško nedeljo. Natančnejši vspered priobčimo pozneje.

Evharistični kongres. Papežev odposlanec, kardinal van Rossum se pripelje na Dunaj dne 10. septembra ob 3. uri 55 minut popoldne. Vsa dunajska katoliška društva mu pojdejo na kolozdvor naproti in mu napravijo špalir. Dunajski podžupan je pisal vsem okrajnim načelnikom, da naj pozovejo hišne posestnike, da razobesijo od 10. do 15. septembra raz hiš zastave. Svobodomiselci pa so sklenili prirediti v teh dneh enkrat v „Mestnem domu“ sestanek z namenom, da bi motili slavnost kongresa. Priglasilo se je na kongres 90 avstrijskih državnih poslancev. Pred dvorom bo devet tribun za gledavce, na katerih bo prostora

za 18.000 ljudi. — V petek, dne 13. septembra bo na Dunaju dovoljeno jesti meso.

Štajerska dekleta. Kar se tiče organizacije katoliških deklet, gotovo štajerska dekleta prekašajo Kranjce. Pri nas dosedaj dekleta še ne prirejajo svojih shodov, kakor jih na Štajerskem. Tako je bilo zadnje nedeljo zbranih pri sv. Lenartu v Slovenskih goricah nad 1000 mladenk, katerim je g. dr. Hohnjec razložil pomen Slomškovi naukov za slovensko mladino. Govoril je tudi kapelan Bosina. Nato pa je nastopilo z govori 17 mladenk, med njim M. Androjnova, ki je povdarjala pomen dekliških shodov. Popoldne pa je bila Slomškova slavnost in uprizorila se je igra „Tri sestre“. Tudi pri nas ne bi bilo napačno, ako bi se pričele naše ženske malo bolj kakor dosedaj brigati za javnost in se organizirati, kajti liberalci so s tem tudi že pričeli.

Hipoma obogateti je mogoče le s srečko, in sicer nudi k temu največ upanja turška srečka, ker ima šest žrebanj in za 1.800.000 frankov glavnih dobitkov vsako leto. Vsak, kdor zmore na mesec 4 krone 75 vin., zamore po posredovanju „Slovenske Straže“ kupiti to res izborno srečko. Ta denar pa na noben način ni zgubljen, kajti komur že sreča ne nakloni glavnega dobitka ali pa vsaj večjega dobitka, ta mora za deti vsaj 400. frankov, oziroma zamore srečko po vsakočasni vrednosti poljubni banki prodati. Prihodnje žrebanje turških srečk bo dne 1. oktobra t. l. — Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbaničič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Na tedenski semenj v Kranju dne 26. t. m. je bilo prignanih: 105 glav domače govede (za mesarja 40), 8 telet, 32 glav bosenske govede, hrvaške govede 17 in 91 domačih prešičev ter 0 hrvaških ovacin koz in 00 domačih ovac. — Za kilogram žive teže: za pitane vole 96 v, za srednje pitane vole 80 do 84 v, za nepitane 76 do 78 v, za bosensko goved 70—84 v, zateleta 1 K 10 v, za pitane prešiče 0 K 00 v, prešiči za rejo 1 K 10 v. — Za 100 kg pšenice 23 K; rž 22 K; ječmen 21 K; oves 19 K; korusa 21 K, ajda 26 K, proso 22 K; krompir 4 K 50 v, fižol (rdeč) 24 K, koks 30 K, detelja 150 K, slanina 1'80 do 1'90 K, drva (trda) 18 K, drva (mehka) 10 K, maslo 3'20 K, jajce 8 v, seno 6 K, pšenična moka 37 v, kaša 36 v, ješprenj 32 v.

Godovi prihodnjega tedna. Nedelja (1.) Angelska; ponedeljek (2.) sv. Štefan, kr.; torek (3.) sv. Doroteja, dev.; sredo (4.) sv. Rozalija, dev.; četrtek (5.) sv. Lovrenc; petek (6.) sv. Hermogen; sobota (7.) sv. Regina, m.

* * *

Dragoceno darilo. Cesar Franc Jožef je daroval sv. Očetu dragoceno biblijo, ki ima veliko umetnostno vrednost.

Potres je bil v Pšibramu na Češkem dne 25. t. m. Ljudje so prestrašeni bežali na ulico.

Na Brionih so zaprli hčer nekega ruskega generala, ker je fotografirala trdnjave.

Napadi na smodnišnice še ne bodo prijenjali, kakor se vidi. 28. t. m. so zopet poizkusili napasti smodnišnico v Vadovicah blizu Krakova štirje postopači. Straža je ustrelila in ker so napadavci le hiteli dalje proti smodnišnici, je bilo alarmirano vojaštvo, ki je zasledovalo in streljalo na napadavce, na kar so ti odgovorili s strelji. Ujeli niso nobenega.

Ponesrečeni zrakoplovci. V Pardubicah se je v ponedeljek poizkusil vzdigniti s svojim zrakoplovom letavec Czihak. Ko je bil še v neznatni višini, je nastal vihar in je treščil njega in aparat močno ob tla. Zdravniki so konstatirali, da si je zrakoplovec močno pretresel možgane in zlomil več kosti. — Poročnik Chandenier je padel pri Kresiju. Aparat se mu je užgal in sam je pogorel. — Hrvat Novak se v nedeljo vzdignil, ko je vlekel močan veter. Padel je na tla in je sam ostal nepoškodovan, a aparat se

je močno pokvaril. — Aviatik Prodan je padel z višine 30 metrov. Zadobil je hude poškodbe in aparat se je popolnoma razbil. — Letavec Löwe je padel s svojima dvema spremljevalcema vred v morje. Gosta sta se precej močno poškodovala, Löwe sam pa je dobil lahke poškodbe.

Pri pojedini se je zastrupilo v neki vasi pri Neapolju 60 oseb. Župan je napravil pojedino, h kateri je bilo povabljenih veliko gostov. Na vrsto je prišel tudi sladoleđ, ki pa je vsem povzročil bolečine. 60 oseb so odnesli v bolnico, kjer so večinoma kmalu nato pomrli.

Nekaj za rdečkarje. V Kanadi v Ameriki sta se ob velikanski udeležbi pričela benediktinec p. Bonifac Spanke in protestantovski pridigar Gates, če je socijalizem krščanstvu sovražen ali ne. Tudi nasprotniki so priznali, da je zmagal p. Bonifac, ki je dokazoval, kako je socijalizem krščanstvu sovražen.

V Walesu na Angleškem so bili zadnje dni velikanski nalivi in plohe. Žito je popolnoma uničeno, ceste in železnice so vse raztrgane in neuporabne. Najhujše pa so prizadeti vojaki, ki se nahajajo zunaj na manevrih in jih je 10 tisoč sedaj v močvirju, brez strehe in hrane.

V Novem Jorku zidajo hišo, ki bo najvišje poslopje na svetu. Imela bo 750 čevljev visok stolp, s katerega se bo videlo 96 milj daleč po morju. Stavba bo veljala z zemljiščem vred 66 milijonov kron. V posloplju bo 2000 pisarn in prostorov za 10.000 ljudi.

Požari. V Londonu je v soboto pogorela hiša, kjer je bil nastanjen glavni telegrafski urad. Za nekaj dni je vsled tega pretrgana zveza z Ameriko in z drugimi deželami. — V Petrogradu je v delavnici na Nevi ogenj uničil več lokomotiv, ves oddelek, kjer so kotli in druga poslopja, tako da znaša škoda nad 250.000 rubljev.

— V Muknaču je pogorelo lesno skladišče in škoda znaša 100.000 kron. — V Jasi je pogorela tovarna „Fortuna“. Ogenj se je razširil po vsi tisti ulici in jo uničil. Škode je nad en milijon. — V Berlinu je zadnje nedeljo pogorelo tekmo pol-druge ure gledališče. Zažgali so najbrže hudobneži, ki so malo poprej pisali ravnatelju, da bodo zažgali gledališče, ako jim ne pošlje gotove vsote denarja. — V Stambulju pa je v ponedeljek pogorel en mestni okraj, kjer je stalo 23 hiš, 60 prodajalen in ena mošeja, kar je vse pogorelo. — V Pragi se je vnelo v tovarni za pohištvo, a se je ognjegascem posrečilo, da se ogenj ni razširil dalje, kar bi bila največja nevarnost za Prago.

Novije vesti.

Dr. Hudnik je včeraj popoldne umrl v Postojni. Predčerašnjim so mu pokopali hčerko.

V Horjulu je bil v nedeljo zlet „Orlov“ in je svirala selška orlovska godba.

Cigani so ubili nekega cigana v Dragi pri Višnji Gori.

Srbski princ Jurij je v Parizu zblaznel in so ga prepeljali v zdravilišče.

Albanci so napadli v Tetovesu in Gostinjarju jetnišnici in oprostili kaznjence. V Peči in Djakovici so šoli, ki sta se začeli graditi, porušili. Veliko Turkov je pred Albanci pobegnilo v Srbijo.

Carigrad. Judovski okraj predmestja Pera je v ognju, 150 hiš je že pogorelo in ogenj se širi dalje.

V Carigradu je bil ta teden upor mladoturških orožnikov in vojakov. Vlada ga je hitro potlačila in upornike zaprla.

V Tripolisu je vse mirno. Začel je izhajati prvi italijanski list z imenom „Nuova Italia“.

V Astrahanu na Ruskem je pet oseb zbolelo za kugo.

Na Javi so odkrili zaroto Kitajcev, ki so nameravali pomoriti vse Evropejce mesta Surabayaja.

DRUŠTVA.

V Cerkljah bodo imeli jutri popoldne v „Ljudskem domu“ dve igri: „Čevljar“ in „Krčmar pri zvitem rogu“. Med pavzami bo pel domači pevski zbor. K obilni udeležbi vse najuljudnejše vabi odbor.

Križe pri Trziču. Spored veselici J. S. Z. skupina Križe, ki bo v nedeljo dne 1. sept. v Žiganji Vasi, je: 1. Srečolov; 2. „Kmet in fotograf“, šaljiv prizor; 3. Ribji lov; 4. Petje; 5. Šaljiva pošta; Med presledki bo igrala godba na lok. Začetek ob 1/2 4. uri popoldne. Vstopnina 20 vin. za osebo, otroci do 14. leta prosti. Prostovoljni dobitki se hvaležno sprejemajo. Delavci in delavke, pridite v obilnem številu! Čisti dohodek je namenjen za podporo obolelim članom. Dobrotljivosti se ne stavi meja. Posebna vabila se ne bodo delila. Odbor.

Ženski odsek društva sv. Jožefa v Trziču bo priredil v nedeljo, 8. septembra, ob polosmi uri zvečer v društveni dvorani gledališko predstavo: „Elizabeta, grofinja Turinška“, kjer bo nastopilo nad 20 oseb. Najprej bo nekoliko petja in nato igra.

Tržiška jugoslovanska strokovna zveza je imela preteklo nedeljo veselico pri Mešlinarju v Bistrici. Navzočega je bilo mnogo občinstva, med tem tržiški g. župan Ahačič, okrožni zdravnik g. dr. Mayr, tržiška duhovščina, g. duhovni svetnik Zabukovec iz Križa in drugi. Na veselici je svirala društvena godba in popeval je pevski zbor društva sv. Jožefa pod vodstvom g. organista Slabeta.

Na Jesenicah bodo imeli jutri popoldne „Orli“ ondotnega okrožja javno telovadbo, ki bi se bila morala vršiti zadnje nedeljo v Svečah na Koroškem.

Tržiški Orel se udeleži jutri javne telovadbe, ki jo priredi jeseniško okrožje na Jesenicah. — Trije „Orli“ se bodo udeležili evharističnega kongresa na Dunaju.

Kat. slov. izobraževalno društvo pri sv. Lenartu nad Škofjo Loko priredi v nedeljo 8. septembra, to je na Mali Šmaren, društveno veselico. Na vspejedu je igra: „Svojeeglavna Minka“ in komični prizor: „Frakeljnov Boštjan“. Vabimo zlasti sosednja društva, kajti obenem lahko napravijo tudi lep izlet na prijazni šentlenarški grič. Pa tudi drugi pridite, ne bo vam žal! Društveni odbor.

Sestanek „Slov. dijaške zveze“ v Kropi je bil v četrtek. Po lepem in prisrčnem pozdravu č. g. župnika Oblaka je bila odborova-seja. Sklenilo se je A. Remčevu igro: „Pavla“ igrati v „Ljudskem domu“ v Kranju. Nato je č. g. župnik Oblak s svojim krasnim in jako zanimivim predavanjem dijake navdušil za kroparsko industrijo in jim je podal informacij, da so šli ~~nato~~ ~~stem~~ večjim veseljem opazovat delo v delavnicah in za to industrijo potrebne naprave. Zadovoljni in veseli so se vračali dijaki iz delavnic in od izvira vode Kropenščice ter so šli h kosilu, ko je bila ura že skoro dve. Po kosilu pa je prišlo na vrsto predavanje č. g. kapelana Jerneja Hafnerja, ki je razložil pomen takih sestankov in podal navodila zanje. Kot tretji predavatelj je nastopil č. g. kapelan Ažman. Pojasnil je nastanek, razvoj in sedanje stanje železne industrije v Kropi ter je opozoril, kako blagodejno je industrija vplivala na značaj Kroparjev, ki že po svoji zunanosti kažejo vkljub nesijajnim razmeram nekaj posebno veselega in vedno zadovoljnega. Po tem predavanju se je nekaj tovarišev udeležilo izleta v Kamno Gorico, drugi pa so odšli na vlak.

Somišljeniki — zahtevajte v gostilnah računške listke „Slovenske Straže!“
Naročajo se v pisarni „Slovenske Straže“ v Ljubljani.

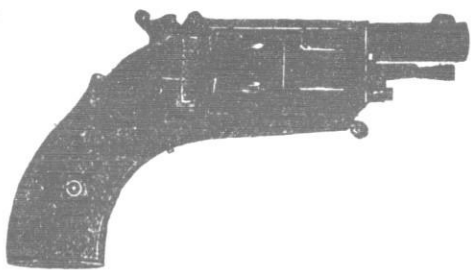
Puške

svetovnoznane puškarne Peter Werniga, Borovlje, od kojega imam samoprodajo za Gorenjsko, nadalje

samokrese

in razne lovske potrebščine priporoča v veliki izbiri in po nizkih cenah

veletrgovina Peter Majdič „Merkur“ v Kranju.

Šmartin pri Kranju.

Spisal Fr. Pokorn.

Konec.

Med direktorji je bil pač najslavnejši Simon Vačavnik, ki je v cerkvi pod korom pokopan, kakor nam kaže napis na nagrobni plošči v steni: „Hic Latet Ingestus Simon Drector In Vrna!“ Umrli je kot zlatomašnik, 74 let star, dne 20. jul. 1765 Goreče je deloval pri Sv. Joštu za blagor duš od l. 1741. Njegovo največje delo, s katerim je povzdignil božjo pot, so sv. stopnice, postavljene v prizidku poleg zvonika v spomin onih stopnic, po katerih je šel naš Odrešenik v Pilatovo sodno hišo. Vseh stopnic je 28 in na vrhu je kapelica žalostne Matere božje. Stopnice so iz rdečkastega škofjeloškega marmorja iz Kamnitnika, altar je iz belega marmorja, Vurnikovo delo. Stene stopnic so bile presno slikane l. 1755., kakor priča kronogram:

„O homol Ingentes DoLores InaspIcE ChrIstI!“ = 1755. Prenovil je slike in nad oltarjem nove dodal l. 1902. slikar Bradaška iz Kranja. To delo je oskrbel tedanji ekspozit Alojzij Šarec. Predstavljajo pa slike: Kristus pred Pilatom, Ecce homo, Kristus s trnjem kronan in bičan, na stropu so pa angeli s Kristusovim orodjem trpljenja.

Vačavnik je hotel obiskovavcem stopnic dobiti tudi sv. odpustke. Iz tega namena je sam dvakrat romal v Rim. Prvič je hodil od 31. jan. do 1. aprila 1746., pa ni nič dosegel, drugič pa od 15. febr. do 18. aprila 1750. in takrat ga je papež Benedikt uslišal. Ko se je pobožni romar vrnil z odpustki, svetinjami svetnikov in s privilegijem za sv. stopnice, so ga ljudstvo in duhovniki z velikim veseljem in slovesno sprejeli.

Ko so bile sv. stopnice dodelane, jih je blagoslovil dne 30. aprila 1752. ljubljanski škof Ernest Amadej grof Attems. Navzoče so bile neštete množice ljudstva in 28 duhovnikov. Kronogram nad stopnicami se glasi:

„QVI sibi Lata CVpit, qVI VVLt fastIglA CoeLI, sangVinea In sCaLIs preMat hIC VestIglA ChrIstI!“ (= 1751.)* kar kaže letnico vlaganja stopnic, leto posvečenja pa kronogram:

„SoLennIssI Me Deo ConseCratae!“ = 1752.

Shodi se vrše pri Sv. Joštu 5 ned. po veliki noči (žegnanje), 6. ned. po vel. noči (za Štajerce), sv. Ane dan, v nedeljo pred sv. Jernejem (stare cerkve žegnanje), 3. ned. sept., kvaterno nedeljo v jeseni in sv. Lucije dan.

Na južni strani stojita župnišče in mežnarija, oboje je cerkveno. Župnišče je ogromna stavba, ki se vidi kakor kak samostan, in ima več sob za prenočišče romarjev in duhovnikov.

*) Slovensko bi se reklo: „Kdor si veselja želi, kdor hoče priti v nebesa, naj obiskuje le-tu Zveličarja stopnje krvave!“

Za smeh in kratek čas.

Dober odgovor. Kmet: „Kako je to, da letajo otroci bosonogi po cestah?“ — Kmetič: „Veste, svetlost, pri nas pridejo otroci taki na svet.“

Za god. „Gospodična, tu Vam pošilja gospod N. za god v znak svoje velike ljubezni malo darilo.“ — „Ah, nasprotno bi mi bilo ljubše.“

Vedno dobre volje. Nace: „Ja, za Boga, Pepe, odkod pa imaš tako zatečeno lice?“ — Pepe: „To? — to je žensko ročno delo.“

Težko vprašanje: Bolnik: „Kaj smem piti, g. doktor?“ — Zdravnik: „No — vino, z vodo mešano.“ — Bolnik: „Katero vinsko trgovino mi tedaj nasvetujete?“

Slepec. „Prosim kaj miloščine za ubogeega slepca.“ — „Kje pa je ta slepec?“ — „Zunaj stoji pred hišo in gleda, če bo policaj prišel.“

Dvourni: „Kaj Vam je, gospodična?“ — „O, nič, g. doktor!“ — „Zakaj ste me pa klicali?“ — „Veste, prej, ko Vas ni bilo še tukaj, mi je nekaj manjkalo.“

Inserat. „Mlad človek, sposoben za vse, išče službe, najrajše kot blagajnik.“

Pravdoslovno. Učitelj: „Kdo zadene tole nalogo?“ — Nace (ki vrže svojo kučmo v tablo): „Jaz, g. učitelj.“

Izdala se je. Gospa: „Zakaj Te ni tako dolgo, ko sem vendar zvonila?“ — Služkinja: „Oprostite, gospa, prvega in drugega zvonjenja nisem slišala, šele tretje sem čula.“

Zadnja želja. Duhovnik (nevarno bolnemu): „No, ali imaš še kako željo na srcu?“ — „O, ja — ozdravil bi rad.“

Nepotrebno. Orožnik: „Ali ne veste, da morate ponoči imeti pri vozu prižgano svetilnico?“ — Kmet: „Nič ne pomaga, moj konj je slep.“

Laž v šali in v sili. Učitelj: „Pepče, ali mi veš povedati razložek med lažjo v šali in v sili? Povej mi kakšen izgled!“ — Pepček: „Ako bi moj ata rekli mami: „Danes sem dobil dvakratno mesečno plačo, bi bila to laž v šali. Ako bi pa svojim upnikom rekli, da ta mesec niso dobili nič plače, bi bila to laž v sili.“

Moja stara

izkušnja me uči in drži, da za odpravo izpuščajev, kakor tudi za nego kože, ni boljšega mila kakor je svetovno znano **Steckenpferd** lilijno mlečno milo Bergmanna in dr. Tešin ob Labi. — Komad po 80 vin. se dobi po vseh lekarnah, drogerijah, parfimerijah i. t. d. — Ravnotako je brez primere Bergmannova lilijna krema „Manera“ za nego nežnih, belih damskih rok; v škatljicah po 70 vin. se dobi povsod. 147 50—22

KEIL-OV LAK

najboljši lak za tla iz mehkega lesa.

Keil ova bela prevlaka (glazura) za umivalne mize 90 vin. Keil-ova pasta za čevlje po 30 vin. Keil-ov lak za zlatenje okvirjev 40 vin. 263 6—1 Keil-ov lak za klobuke v različnih barvah. Keil-ovo leščilo za pode 90 vin. ima vedno v zalogi tvrdka Ljubljana: Leskovic & Meden. **Franc Dolenz v Kranju.** Novo Mesto: I. Picsek. Črnomelj: Anton Zorc. Idrija: Valentin Lapajne. Kamnik: I. Petek. Kočevje: Franc Loy. Radovljica: O. Homann. Škofja Loka: M. Žigon. Zagorje: Rih. E. Mihelčič.

Naznanilo in svarilo.

Vsem onim, ki raztresajo med občinstvom neutemeljene in lažnjive vesti ves čas mojega bivanja v Kranju, češ, da je moja eksistenca nemogoča, da odidem proč. naznanjam, da se jim ta srčna želja ne bo nikoli izpolnila, ter jih obenem svarim pred nadaljnim govoričenjem, ker bom proti vsakemu brez milosti sodnijsko postopal.

V Kranju, dne 27. avgusta 1912.

J. Zmet

slavbinski mojster.

Dva spretna črkostavca

takoj stalno sprejme 250 4

„Tiskovno društvo“ v Kranju.

Zobozdravniški in zobofehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in Fr. Holzhaecker, konc. zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne izven velikih praznikov na razpolago. 183 35

V interesu vsih gospodinj!

Samo ti zabožki in zavoji, kateri nosijo kavni mlinček kot tvorniško znamko, vsebujejo nepreseženi, staroizkušeni „pravi Franck“ iz tovarne v Zagrebu.

Priporoča se tedaj: skrbna pozornost pri nakupu!

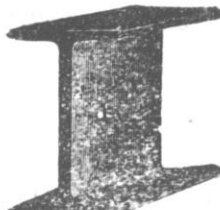

al im 131/24576

Trgovina z železnino Podružnica Franc Dolenz v Kranju

priporoča:

Nosilce, šine, štorje za strop, najboljši dalmatinski Portland-cement, pocinkane železne cevi, stebre, bo-dečo žico in mrežo za ograjo, vse potrebščine za vodovode in stavbe, orodje za vrt, škropivnike, otroško vrtno orodje i. t. d. Popolne kuhinjske oprave. — Pojedelski stroji in orodja. 133 25

Najprimornejša darila po zelo znižanih cenah! 74 52—35

Prva delavnica ur ter trgovina z zlatnino in srebrnino

Ivan Levičnik

urar in trgovec v Kranju

Cenejše kakor po cenikih! Ne kupujem od prekupcevi! Sprejemem in izvršim vsa popravila natančno, solidno in po najnižjih cenah. — Istotako sprejemem vsakovrstno zlatnino in srebrnino v popravilo. — Posebno se priporočam v nakup ženinom in nevestam. — Priložnostni nakup!

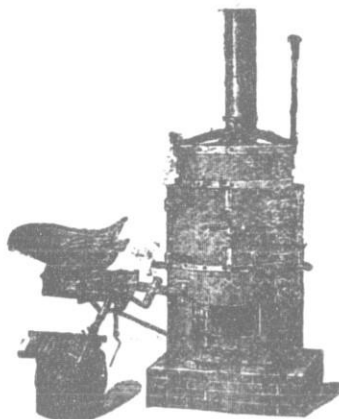
„TITANIA“

brzoparilnik za živinsko krmo!

je čisto iz kovanega železa in železne pločevine, zaradi tega nepokvarljiv. — Nenavadno hiter razvitek pare. — Pošiljamo na poskušnjo. — K brzoparilnikom pošiljamo na željo pripravo za kuhanje žganja.

Titania-Werke, Wels 191, Zg. Avstr.

Največja specialna tovarna parilnikov na Avstro-Ogrskem.

„TITANIA“

Vsako kurivo porablivo. 70% prihranjenega kuriva. Iščejo se zastopniki. Zahtevajte cenike!!

Glavno zastopstvo za Štajersko in Kranjsko: 243

FRANC SEN

Gradeo

Mariengasse šte. 22.

Izjava.

Podpisana preklicujem vse besede in zalitve, ki sem jih izrekla o Frančiški Smeh.

265

Marija Bizjak.

Lepo stanovanje

obstoječe iz treh sob, kuhinje, kopalnice, dveh klet in drugih pritlikov, se odda v najem lahko takoj v villi 252 4
tvrdke Zabret & Komp., Kranj.

Millioni uporabljajo proti kašlju hripavosti, kataru, zasliženju, krčevitemu in hrznemu kašlju

Kaiserjeve prsne karamelo
s tremi jelkami. 20 24-24

6050 not. over. izpričeval od zdravnikov in privatnikov zagotavlja siguren uspeh. Zelo prijetni in dobri bonboni. Paket 20 in 40 vin., doza 60 vin. se dobi pri
KAREL ŠAVNIK, lekarna pri sv. Trojici v Kranju.

„Slovenska Straža v Ljubljani“

želi imeti v vsaki občini po vsem Slovenskem zanesljivega človeka, ki bi sodeloval 240 12-2

pri „ljudskem zavarovanju“.

Zagotovljen je dober in trajen zaslužek.

Ponudbe pod „Ljudsko zavarovanje“ na „Slovensko Stražo“ v Ljubljani.

Res lepa je cerkev, veža ali kuhinja le tedaj, če ima ličea in

trpežen tlak

kakršnega izdelujeta v mnogih vzorcih

Zajec & Horn v Ljubljani.

Izdelovanje stopnic, cevi. 249 4
Asbestni škrlilj „Zenit“.

Lepi prostori

na Glavnem trgu v Kranju, pripravni za trgovino, se dajo v najem od 1. novembra t. l.

Več pove upravništvo „Gorenjca“. 237 7

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

170 52-19 **Avgust Dreise**

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Jakob Košmerlj

edina slovenska tvrdka te vrste v Trstu, ulica St. Martici II. Telefon 49 VIII. — Čekovni račun c. kr. pošt. hran. št. 121.805.

Priporočam slavnemu občinstvu veliko zalogo kave, čaja, južnega sadja i. t. d.

Postrežba točna in solidna. 113 21

Na deželo pošljem pravo vožnje po povzetju po železnici in v zavitkih po pošti.

Cenik lzhaja štirikrat na leto.

247 4

Prospekti brezplačno!

Vijolina s tipkami in lokom! — Najlepša godba za cerkveni kor (orkestralne maše), za izobraževalna društva (u. pr. igranje med posameznimi dejavnimi predstav) je brez dvombe

klavijolinski kvartet

(2 klavijolini, 1 klavijola, 1 klavičel). Pa tudi pri prauku petja v šoli in kot domačo godalo, zlasti v spremstvu klavirja, harmonija ali citer je klavijolina nenadomestljiva. Vsakdo postane v 14 dneh perfekten vijolinist. To priznajo vsi, ki so se seznanili поблиže s tem godalom.

Tvornica klavijolin
Bajde & Komp.
Ljubljana, Dunajska cesta št. 73.

Najcenejša moč.
Kmetje! Milnarji! Kolarji! Mizarji!
Ključavničarji!

Napravite takoj Astro-Boston bencin motor, prihranite si drugih delavskih moči in veliko jeze! Naprava takega motorja z montažo vred stane samo K 1000 in so stroški za eno konjsko moč samo pet do šest vinarjev.

Kmetje! proč z gepeljni, živina pri njih veliko trpi in so stroški nasproti z motorjem desetkrat višji, z motorjem vsak lahko sam slamo reže, mlati, drva žaga in melje.

Ti neprekosljivi motorji se dobivajo edino le pri

FRAN ZEMAN :: LJUBLJANA
Dunajska cesta „pri Figovcu“. 46

Pri meni se tudi najceneje dobijo vsi poljedelski stroji in najboljši mlinski, stroji za kolarje, mizarje, kovače in ključavničarje ter najboljši šivalni stroji po zelo nizkih cenah. ...
Jako ugodni plačilni pogoji se dobijo.

Zelo važno!!

Za vsakogar je neprecenljive vrednosti zdrav želodec, v dosego tega je va glavni pogoj redno prebavljanje.

želiščni liker „Ilirija“

je najboljšo sredstvo za dobro prebavo in krepčilo. Samo eno popizkus in prepričali se bode o izvrstni kakovosti in njenem učinku. Pristni samo z imenom

„Ilirija“ in tvrdko Franc Berjak, Kranj.

94 52-32 Zahtevajte izrecno povsod pod tem naslovom!

Varstvo proti požarom!
Najboljše strešno krilo je asbestni škrlilj

„ZENIT“

Popolnoma varen v ognju, ne eksplodira kakor drugi konkurenčni izdelki. Štirikrat lažji od opeke. Ceneji kakor vsak drugi škrlilj. **Zajec & Horn, betonsko podjetje, Ljubljana, Dunajska cesta 73.** Samozastop za kranjski in tržiški sodni okraj. 248 4

Franc Dolenz v Kranju.
Ceniki, vzorec in proračuni brezplačno.

Kranjska deželna banka v Ljubljani v deželnem dvorcu vhod v Gosposki ulici 2.

Obrentuje hranilne vloge po **4 1/4 %**
brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici **polletno**. Vloge v tekočem, giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom v **4 1/2 %** komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila v zastavnih listih po **4 1/2 %**

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne puplarno varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je puplarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska. Uredne ure za stranke vsak delovnik od pol 9. ure do polodne do 1. ure popoldne.